

LJUDSKI TEDNIK

Neodvisno glasilo slovenskega ljudstva.

Izhaja vsak četrtek.

Naročnina: za celo leto . . Din 50.— mesečno . . . . Din 5.—
za pol leta . . „ 25.— za inozemstvo „ 80.—

Uredništvo in upravnništvo: **Ljubljana, Sodna ulica št. 5.**

Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. — Rokopisi se ne vračajo.
Oglaš se računajo po tarifu. — Poštno-čekovni račun št. 13.236.

Aritmetika in politika.

Aritmetika je zasnovana na številkah, politika pa na idejah. Radikalna stranka sloni na idejni podlagi, opozicijski blok pa samo na aritmetiki. Ne rečemo, da bi ne igrale tudi v politiki svoje velike vloge številke. Toda, številka more služiti politiki, ne more pa biti njen bistven in genetičen činitelj. Če v zadnji številki smo povdarjali, da tiči v tem bistvena slabost opozicijskega bloka. To se kaže sedaj vsak dan in se sproti poostruje. Aritmetika utegne zado- stovati, da se Pašičev kabinet zruši, potem pa je konec opozicijskega bloka in vseh današnjih fantazij. Vodilna ideja opozicijskega bloka je le ena: Neradikalov je v skupščini več kot radikalov. Zato treba le spraviti vse neradikale za- časno pod en klobuk, da se spravi vlado v manjšino pri glasovanju, na kar mora pasti po parlamentarnih maksimah. Kaj pa potem?? K temu vprašanju treba staviti najmanj tri vprašanja in še tisoč bi jih bilo premalo! Tako nejasna je prihodnost onkraj odločilnega gla- sovanja.

Ne trdimo seveda, da v opozicijskem bolku ni političnih idej. To trditi bi bilo absurdno. A ideje v opozicijskem bloku so si na- sprtno in se naravnost izključujejo. Demokrati imajo svoje politične ideje, Koroščevci imajo svoje, Turki iz Bosne in Heregovine tudi svoje, zemljoradniki svoje in go- spod Stjepan Radič seveda še celo svoje. Nihče ne bo trdil, da so se te skupine v opozicijskem bloku idejno zblizale. Ako se čita njihovo časopisje, bi bilo celo misliti, da jih je blok še bolj razdvojil!

Iz tega pa tudi sledi, da ima vsaka skupina svoje posebne misli o tem, kaj na sledi po zrušenju sa- moradikalne vlade in v tem oziru ne zaupa eden drugemu **kratkoma- lo prav nič**. Vsak ima svoj načrt na škodo trenutnega zaveznika. **Opozicijski blok je koalicijska neiskrenost in protivnost**. Vsak za- veznik išče v tej družbi kaj drugega. Razume se, da gospod Radič prav posebno uživa ta položaj, ki

ga dela za arbitra Jugoslavije. Če je res, kar pripoveduje milanski »Secolo«, namerava poslati svoje poslance samo za **eno samo odločilno glasovanje** v skupščino, da iz- zove ministrsko krizo in volitve. Potem pa ne več — pred volitvami. Kaj pa namerava storiti po volitvah, to je njegova skrivnost. Ne veže se v nobenem oziru. To se pravi, situacija ostane v njegovih rokah in delal bo, kar bo hotel. Z drugimi besedami: Politična pri- hodnost naše kraljevine je **misterij**, posestnik misterija pa je g. Ra- dič. — V tej misteriozni atmosferi pa poizkušajo stranke ožjega opo- zicijskega bloka po možnosti delati za svoje partizanske koristi. Politiki kakor **Korošec** so od nek- daj radi v kalnem ribarilu, kalna voda je njihov element. Čista voda jim naravnost preseda . . .

Z »opozicijsko« aritmetiko delajo različne »opozicijske« stranke svoje račune, a vsaka dru- gel! Vsi računarji ne morejo uspe- ti, ker en račun izključuje drugega. Na koncu konca bo ostalo raču- narjev, kakršne Francoz imenuje »le dindon de la farce«, Ljubljan- čan pa enostavno »Pepe«! Za sploš- nost je brez pomena, katera stran- ka ali partija pride na svoj račun in katera se čuti izigrano. Vsak ta- kozvani »šef opozicije« se mora za- vedati, da igra nevarno igro in da je postavil na to koko neizmerno več, kot v navadni parlamentarni igri. To je njegova stvar. Kar pa ni njegova stvar, nego stvar dr- žave in naroda, to je vprašanje, **kaj bo z državo, kaj s splošnimi blagri naroda**. To je misterij, popolen mi- sterij! — Nevarno je zidati politi- ko samo na številke. Položaj bi bil popolnoma jase, če bi bila politika skupščin. večine zgrajena na skup- ni vodilni ideji. **Ideja naj združuje**, ne pa aritmetika. Naj gre na levi in desni vkup, kar se čuti sorodno po vodilni ideji glede bistva in na- daljnega razvoja jugoslovanske dr- žave in naroda. Pa bo takoj jasnost in odstranjene bodo namah vse ne- varnosti, katere pretijo državi in narodu iz misterija aritmetike.

Po enem letu...

Leto dni je minulo, odkar so se vršile volitve v narodno skupščino in odkar so Slovenci poslali v na- rodno skupščino skoro izključno sa- mo zastopnike SLS.

Leto dni pomenja v političnem parlamentarnem življenju dobo, ki lahko prinese mnogo slabega in mnogo dobrega. Odvisno je to od političnih zastopnikov naroda, ki jim je ljudstvo poverilo svoje za- upanje. Ako so bili ti zastopniki ljudsko čuteči in misleči možje, ako so bili sposobni in zmožni, so lahko naredili v zakonodajni zbornici **mного dobrega za narod in državo**. Ako pa niso imeli teh lastnosti, pa so lahko mnogo škodovali. Morebiti niso storili niti enega niti drugega,

pa tudi v tem slučaju so že grešili, ker so **zapravljali čas in denar na račun ljudske kože in žuljev**.

Zastopniki ljudstva v narodni skupščini, ki ne vrše svojih dolžno- sti tako, kakor ljudstvo od njih pričakuje, zapravljajo ne samo ljud- sko zaupanje, ampak tudi denar v obliki poslanskih dnevnic, ki ga jim ljudstvo plačuje za to, **da ne varajo njegovega zaupanja**.

Ali so slovenski zastopniki v narodni skupščini vršili v minulem letu parlamentarnega delovanja svo- jo dolžnost, ali so izpolnili svoje ob- ljube in zahteve, ki jih jim je stavilo slovensko ljudstvo pred volitvami? Kaj so dosegli?

Na žalost slovenskih volilcev moramo reči, da niso ničesar do- segli, da niso izpolnili niti ene svo- jih obljub. Edino, kar je mogoče, da še dosežejo s pomočjo demokra- tov in Radičevcev, so **nove volitve**. Čas med lanskim volitvami in no- vimi volitvami, ki jih napovedu- jejo, pa je izgubljen.

Eno leto je minulo in minulo bo še par mesecev, pa bomo imeli nove volitve, uspeh je edini ta, da nas vodijo leto za letom k volitvam, k novemu hujskanju, novim demago- štvom, novemu razburjenju politič- nih strasti, — **dela pa ni videti ni- kjer**.

Ali so volitve edini in končni cilj politike? Za tiste, ki hočejo **ri- bariti v kalnem**, so ta cilj. Tisti, ki žive od fraz in demagoštva, ne po- znajo drugega cilja, kakor razbur- jati ljudske strasti, da se na račun istih povzpenjo kvišku.

Medtem pa propada industrija in obrt, brezposelnost se pojavlja po mestih med duševnimi in ročni- mi delavci, kmet pod silo davčnih bremen komaj diha, delavcu skromni zaslužek ne zadostuje niti za naj- skromnejše vsakdanje življenje. **Gospodarski zastoj se kaže na vseh straneh**, medtem ko se politiki pre- pirajo o pomenu državnopravnih fraz.

Ljudje hočejo kruha, dela, za- služka, **vidnih znakov prave ljud- ske politike**. In teh ni!

Nočemo navajati obljub, ki so jih dajali poslanci SLS pred volit- vami, zakaj, jasno je, da danih ob- ljub, izrečenih zgolj v demagoškem namenu, niso mogli in nikdar ne bodo mogli izpolniti, dasi obljuba dolg dela. Toda vprašamo, kje in ob kateri priliki, pri katerem zaku- nu in v kateri javni zadevi, so **znali uveljaviti svoj vpliv v korist ljud- stva?**

Niti enega slučaja ne morejo navesti. Izgovori o preglasovanju v narodni skupščini ne drže in so bili že nešteto krat ovrženi. Ako so znali ustvariti sedaj tak položaj, da lahko dostranijo neljubo jim radi- kalno vlado, na katero vale vso krivdo, dasi se je osnovala z njho- vo podporo, potem se moramo vpra-

šati, zakaj ga niso znali ustvariti takrat, ko so se nalagala ljudstvu nova davčna bremena. Zakaj niso takrat zrušili radikalne vlade in prevzeli v svoje roke krmilo drža- ve s sorodnimi jim strankami, zbolj- šali valuto, odpomogli pomanjkanju denarnih sredstev v narodnem go- spodarstvu, gradili železnice in luke, razširili prometna sredstva, dali možnost zaslužka obrtnikom, delavcem in kmetom?

Pravijo, da zato, ker niso hoteli prevzeti odgovornosti. Ali je mo- rebiti njihova **odgovornost sedaj manjša?** Tisti, ki more in noče ali pa ne zna ustvariti razmer, kakršne bi lahko, je **ravno toliko kriv**, ka- kor pa tisti, ki jih je ustvaril!

Kakšne politične poteze so n. pr. to, ako zavlačujejo pol leta spre- jetje državnega proračuna, potem pa sklenejo, da omogočijo odobre- nje tega proračuna isti vladi, ki so jo baje pobijali samo zato, da bi ne nosili odgovornosti za proračun. Komu je to v korist?

Če bi se državni proračun, čegar sprejetje sedaj forsirajo, sprejel prej, bi ostalo še mnogo časa za **drugo zakonodajno delo**. Če pa so- dijo, da je državni proračun, ka- kor ga je predložila vlada, zanič, potem bi bila njihova dolžnost, da **prevzamejo sami delo** in sestavijo sami tak proračun, kakršen bi od- govarjal po njihovem mnenju ljud- skim potrebam.

Zato ničesar ne more odvrniti zavednih volilcev, da ne bi vpraše- vali slovenskih poslancev: Kje in kakšno je vaše delo?

Če »Slovenec« sedaj piše, da več v danih razmerah ni doseči kot no- ve volitve, potem je to zelo slab izgovor. Edina tolažba bi bila v tem, da slovensko ljudstvo pri no- vih volitvah **ne izvoli več doseda- njih zastopnikov** v narodno skup- ščino, ampak može, ki ne poznajo samo besed, temveč tudi resno in smotreno delo za ljudstvo. Kar je zamujeno, se ne da več popraviti. Toda bodočnost je lahko lepša, ako jo bo poverilo slovensko ljudstvo možem, vrednim zaupanja, ako slovensko ljudstvo ne bo več po- stavilo — **kozla v zeljnik**.

Kdaj se izvede revizija ustave?

Kakor zatrjuje časopisje SLS, je namen opozicijskega bloka, zru- šiti sedanjo Pašičevo vlado, izvesti nove volitve ter doseči revizijo usta- ve. Demokrati pa pravijo, da revi- zija ustave ni potrebna, četudi se izvede dr. Marinkovičev samo- upravni načrt.

Glede revizije ustave so v opo- zicijskem bloku sploh zelo raz- deljena mišljenja in je malo ver- jetno, da se bo v tem pogledu našel med opozicijskimi strankami sku- pen temelj. Nočemo se v teh vrsti- cah baviti z načelnimi razlikami v opozicijskem bloku. Poglejmo samo, v katerem času bi bila izvedljiva revizija ustave za slučaj, da bi se stranke vsaj delno sporazumele.

Vzemimo, da vrže opozicijski blok sedanjo vlado že v najkrajšem času. Nove volitve v narodno skup- ščino bi se potem vršile brzkone je- seni. V najboljšem slučaju bi se skupščina sestavila še pred koncem tekočega leta. Vzemimo, da bi do konca leta izvršila narodna skupšči- na tudi vse formalnosti verificira- nje mandatorov, volitev skupščinske- ga predsedstva ter parlamentarnih odborov itd. Po teh formalnostih bi ena ali več strank stavilo predlog za revizijo ustave. V kakem obsegu naj bi ta predlog zahteval revizijo ustave, ne razmotrivamo, dasi je to zelo važno vprašanje.

Ta predlog bi imel najprej raz- pravljati ustavni odsek in lahko

računamo, da bi bila razprava v njem precej dolga. Vzemimo, da bi trajala v odseku samo mesec dni, kar bi bilo minimalno. Koncem januarja l. 1925. bi parlamentarni odbor predložil svoje poročilo narodni skupščini, če bi šlo vse gladko, in na to bi se pričele dolgotrajne razprave v narodni skupščini, barantanje, krize itd. Sredi leta 1915. bi skupščina sklenila, da se izvede revizija. Takoj nato bi se narodna skupščina razpustila in razpisale bi se nove volitve za ustavotvorno skupščino ali konstituantno.

Ustavotvorna skupščina bi se sestala šele jeseni l. 1925. — v najboljšem slučaju — in ko bi se ta ustavotvorna skupščina konstituirala ter izvršila vse formalnosti, bi se šele začela razprava o novi ustavi. Najprej bi se razpravljalo o novi ustavi v odsekih in ker ustava ni malenkost ter bi vsaka stranka stavila svoje predloge in protipredloge, bi ta razprava trajala nekaj mesecev. Isto bi se godilo v plenumu narodne skupščine. Takole sredi leta 1926., če bi šlo vse posreči in bi se združilo več strank, da preglasujejo manjšino, bi dobili novo ustavo.

Kralj bi novo ustavo potrdil, sankcioniral, nato bi razpustil ustavotvorno skupščino in razpisale bi se volitve redne narodne skupščine. Te volitve bi se vršile jeseni l. 1926. in šele tedaj bi začela nova parlamentarna vlada izvajati novo ustavo. Za oživotvorenje in izvedbo nove ustave bi bilo treba zopet precej časa.

Torej najmanj dve leti in pol potrebujemo, da dobimo novo ustavo. To pa je mogoče samo, če bi šlo vse posreči in če bi se razne parlamentarne in vladne krize ne zavlačevale v brezkončnost.

Ustavni boj je torej zelo dolgotrajen in nobena malenkost, kakor dopovedujejo po shodih razni strankarski agitatorji. Nastane pa vprašanje, kaj se naj medtem zgodi z najnujnejšimi potrebami ljudstva in države? Gotovo je, da more ustavni boj vse sile in moči pritegniti izključno nase tako, da bi za vsako drugo pametno delo za rešitev vsakdanjih gospodarskih in socialnih potreb primanjkovalo časa in ljudi.

V ustavnem boju bi zastalo vse drugo zakonodajno delo, ki je spri-

čo današnje življenjske in socialne mizernosti veliko bolj nujno, kakor pa snovanje nove ustave.

Res je, da mora ustava odgovarjati ljudskim potrebam in duhu časa. Toda, do take ustave more voditi samo pot kompromisov med zastopniki vseh delov in slojev jugoslovanskih državljanov. Ta pot kompromisa pa ni mogoča, dokler se najmočnejše stranke ne sporazumejo vsaj o temeljnih principih, na podlagi katerih bi bila revizija sedanje ustave mogoča. Obrisov tega sporazuma pa danes še nikjer ni videti, zato so načrti o reviziji ustave, kakršni se z ene ali druge strani propagirajo, tembolj megleni.

Končno pa ustavni boj ne more biti edini cilj našega javnega in parlamentarnega življenja. Mi imamo nešteto nerešenih gospodarskih in socialnih problemov, ki ne vzdržijo odlaganja. Ako mora ustava odgovarjati dejanskim potrebam ljudstva in časa, potem se mora boj za izboljšanje in preosnovno ustave vršiti sporedno z reševanjem teh problemov. Najboljša ustava nam ne more pomagati brez izboljšanja uprave in brez smotrenega narodnega gospodarstva. Tu tiči glavno delo pravih zastopnikov ljudstva.

Še eno. Zakaj nima ljudstvo danes one odločilne besede v javnih zastopih, ki bi jo moralo imeti? Edina in glavna krivda temu je dejstvo, da so se znali vsiliti ljudstvu kot njegovim zastopniki ljudje, katerih edina in vsa zmožnost temelji v demagoštvu, v licitiranju fraz. Ljudstvo ne more drugače govoriti kot po svojih izvoljenih zastopnikih, ljudska samovlada rednim putem ne more priti drugače do izraza kot po teh zastopnikih. Če ti zastopniki ne izvršujejo ljudske volje, ne skrbijo za ljudske koristi, ampak za svoje, so ljudstvo prevarili in ukradli ljudstvu njegovo samovlado.

Ljudstvo bo došlo le takrat do popolne samouprave in samovlade, kadar bo poverilo svoje zaupanje ljudem, ki se bodo s svojo zmožnostjo in delom izkazali vredne tega zaupanja, kadar bo poglano z odločilnih mest vse demagoge, ki izrabljajo njegove pravice v svoje osebne ali strankarske namene.

Takrat bo ljudstvo dobilo tudi ustavo in zakone, ki bodo odgovarjali ljudskim željam in potrebam.

tako, da bi novi državni proračun stopil že s 1. aprilom v veljavo.

Ministrstvo za vere.

Pretekli petek je narodna skupščina razpravljala o proračunu ministrstva za vere. Ob tej priliki je govoril tudi posl. Škulj, ki je opisal težko stanje duhovščine v Sloveniji ter očital ministrstvu za vere, da ni v petih letih svojega obstoja ničesar storilo za rešitev duhovniškega vprašanja. G. Škulj seveda ni priznal, da so tudi njegovi tovariši že sedeli na ministrskih stolčkih in da istotako niso ničesar storili za siromašno duhovščino.

Minister za vere dr. Janjič je odgovarjal, da se ni moglo mnogo storiti, ker so se ministri prenašlo menjali, kajti on je že 13. minister ver. Govoril je o odnošajih posameznih cerkev napram državi. Ker so vse priznane vere svobodne, se bo vprašanje njihovih cerkev uredilo z zakonom. Pravoslavna kot največja cerkev v naši državi že ima svojo ustavo, ki pride pred skupščino. Isto bo glede katoliške cerkve, vendar se mora prej skleniti konkordat. Kar se tiče muslimanov, bodo njihovi verski odnošaji urejeni z zakonom v smislu predpisov muslimanske vere. Protestanti Nemci in protestantski Slovaki so dobili cerkveno avtonomijo. Dobili jo bodo tudi Mažari. Sekti adventistov in nazarencov je prepovedal vsled njunega defetizma, ker sta proti vojski. Medkonfesionalen zakon je potreben in je načrt takega zakona že izdelan. Vse cerkve bodo imele svojim veram primerno svoje pravice napram državi. Hrvatske narodne katoliške cerkve minister ni dovolil, ker ni v ustavi priznana. Ker pa so njeni pristaši prestopili v staro katoliško cerkev, se jim ni delalo nikakih težkoč, ker je ta cerkev priznana.

Po ministrovem govoru je bil proračun ministra za vere sprejet z večino glasov.

Notranje zadeve.

V soboto je skupščina razpravljala o proračunu ministrstva za notranje zadeve. Demokrat Kujundžić je napadal notranjo politiko današnje vlade in se bavil posebno z razmerami na našem jugu. Notranji minister je odgovarjal, da se je stanje v Južni Srbiji znatno izboljšalo. Prizna, da so se zgodile zlorabe oblasti, vendar pa je take zlorabe kaznoval. Glede razmer v Vojvodini je dejal, da se ne delajo nobene razlike in da so vsi državljani enakopravni.

Za Vujičićem je govoril posl. dr. Kulovec, ki je napadal vladno zaradi njene politike glede javne varnosti v Sloveniji.

Po govorih raznih drugih poslancev je skupščina odobrila proračun ministrstva za notranje zadeve.

Narodno zdravje.

V ponedeljek dopoldne je narodna skupščina sprejela proračun

ministrstva za narodno zdravje. Ob tej priliki je govoril posl. Strein, ki se je jezil, da spravlja država deželne doklade, s katerimi so se nekdanj vzdrževali dobrodelni zavodi, da pa sedaj iz centralistične bisage ničesar ne dobimo nazaj. Posl. Strein žal ni povedal, da je bolj neumen tisti, ki je bisago napolnil, kakor pa oni, ki iz nje ničesar ne da. Seveda proti šefu svoje stranke ni mogel zabavljati. — Proračun ministrstva za narodno zdravje je bil sprejet z večino glasov.

Ekspeze zunanjega ministra.

V ponedeljek se je pričela tudi razprava o proračunu zunanjega ministrstva. Pred pričetkom razprave je imel zunanji minister dr. Ninčič obsiren ekspeze o naši zunanji politiki. Bavil se je najprej z nemškimi reparacijskim vprašanjem ter naglašal, da Jugoslavija ne bo nikdar pozabila, da je bila Francija ob vsaki priliki naš iskren in odkrit prijatelj. Francija je za nas storila vse, kar je bilo v njenih močeh. Z angleškim narodom se je ustvarilo zblizanje v sreči in nesreči vojne. Razvilo se je v trajno prijateljstvo. Prijateljstvo britanske vlade se je pokazalo ob vseh prilikah in zlasti, ko se je pri njej zahtevala od gotove strani njena intervencija o naših notranjih zadevah. Tako stališče popolnoma odgovarja tradicionalni angleški politiki. Nadalje je govoril zunanji minister o sporazumu z Italijo, o mali antanti ter prijateljskih odnošajih s Poljsko. Glede razmer na Balkanu je naglašal, da je Bolgarija žal do danes odlašala izpolnitev svojih obveznosti v vprašanju makedonskih organizacij. Pod sedanjim režimom se te organizacije v Bolgariji svobodno gibljejo in razvijajo in dobivajo podporo, pomoč od same vlade. Dobro znano pa je, da v naši Južni Srbiji ni nobene bolgarske manjšine. Mi si ozemlja, ki smo ga pridobili v krvavih vojnah, ne bomo dali nikdar izrgati, česar se naj zaveda tudi makedonski komitet. Bolgarska vlada pa naj odstrani glavne voditelje te proti nam naperjene organizacije in odstrani jo ovira zblizanja med obema sorodnima balkanskima narodoma, je dejal dr. Ninčič. Nadalje se je bavil o delu društva narodov, o razmejitvi med našo državo in sosedi, o solunski coni ter o raznih konvencijah. — Njegov govor je zbudil veliko pozornost.

Po daljši debati je bil še v ponedeljek odobren proračun zunanjega ministrstva.

Finance.

V torek je narodna skupščina sprejela proračun ministrstva za finance. Fin. minister dr. Stojadinovič je ob tej priliki v svojem govoru omenjal, da se državne dobave že redno plačujejo. Neugodne vesti o našem kreditu v inozemstvu so netočne; mi nismo v takem položaju

Črna in pozna noč je že bila, ko je prišel Marko domov, vsa okna so že bila slepa in temna, čudna žalost in teža je ležala nad vasjo in kot nepoznana bridkost je prešinilo njegovo srce. Potrkal je na okno in poklical brata.

„France, vstani in odpri!“
Stresle in zažvenketale so šipe pod močnimi udarci, njih neprijetni, trdi glas se je izgubil v tiho noč, in zonet je bilo vse mirno.

Počakal je Marko, sklonil je glavo in gledal predse, videl je že v mislih nizko, belo izbo in v njej staro, ljubob posteljo, kjer je še spal kot otrok, spomnil se je matere, njenega uvelerjenega skrbnega lica in ljubeznivih, dobrih oči, ki so ga nekoč karale in hvalele, božale in trdno sanjale in verovale, da bo še stal nekoč v črnem talarju in zlato-vezenem plašču pred oltarjem...

„Kmet bom, gospod nikoli,“ je pomislil, „zavozil sem jo, pa se ne da pomagati. Kar se bo še dalo napraviti, bom storil, zaradi...“

Utrdila se je čudna misel in želja, mogoče na njegovi dolgi, žalostni poti

Politični pregled.

Verifikacija Radićevih mandatov.

Pretekli četrtek je narodna skupščina soglasno in z velikim odobravanjem sprejela poročilo verifikacijskega odbora o verifikaciji Radićevih mandatov. Radićevi poslanci še niso prišli v Belgrad. V verifikacijo bodo predložili Radićevi zastopniki še 30 poslanskih poverilnic tako, da bo imela Radićeva stranka verificiranih skupno 50 mandatov.

Delo narodne skupščine.

Medtem ko se vsa pozornost političnih krogov posveča vprašanju, kdaj pridejo Radićevi poslanci v Belgrad, narodna skupščina redno nadaljuje podrobno razpravo o proračunih posameznih ministrstev. Na seji načelnikov parlamentarnih klubov je bil pretekli teden določen razpravni red narodne skupščine, po katerem bi se proračunska debata imela zaključiti z 28. t. m.

Vinko Vilfan:

Samotna zgodba.

Livada se je klanjala v lahnem, večernem vetru, cvetje je dehtelo preko široke ravnine, veseli ljudje so se izprehajali po žalostni Večni poti, en sam človek pa je obstal na belini med jarkoma, žalosten in ubog, pogledal je nazaj, pogledal je naprej, povsod je bil mrak in tih večer. Slučaj pa je nanesel, da ta človek ni ljubil ne žalostne poti ne tihega večera. Gledal je predse, videl je cvetje in zeleno planjavo, njegova duša se je naslajala v opojni, privlačni domačnosti mračnih, zapoljskih gozdov, in trpko je pomislil:

„Zakaj bi silil nazaj v mesto? Težko mi je v temni, zatohli izbi, nič solnca in življenja ni v njej. Nič me ne drži nazaj, greh je že splaval za črno goro, skušnjave sem pustil za seboj, in o nevesti, belo oblečeni in z vencem na glavi se mi je sanjalo sinoči. Ne bom premišljal, čas je že, da grem.“

Levo in desno bele ceste je šumelo žito in čakalo svojo dobo, o lepi, mladi ženjci je sanjalo in o pometenem, ravnem podu, postrani in na skrivaj se je oziralo proti nizkemu, polzidanemu mlinu, ki čepi ob reki pod visoko skalo in melje počasneje kakor božji mlini. Korakal je umerjeno, postajal je in zopet korakal, čudne misli so mu rojile po glavi in mrmral je sam s seboj:

„Ni mi bilo treba hoditi mednje. Doma naj bi bil ostal, krave in koze bi pasel, za hlanca bi bil in gospodarstvo bi prevzel.“

Ustavil se je in debelo pljunil, izpod težkih, okovanih čevljev se je pokadil gost val prahu in se izgubil v gosti, občestni travi.

„Tako pa vse vrag jemlje, brat pije in prodaja, preklinja in zopet hodi k maši, domačija gine in jaz se potepam po svetu. Vsa vas se zgleduje nad nami, konja in voz smo prodali, njiva in travnik pri sveti Uršuli sta že šla, hiša je že zadolžena, rešitve in pomoči pa od nikoder.“

Stopil je hitreje, kot da se je zbal tuje, nepoznane misli, ki ga je obšla,

slike prošlih, davno preteklih dni so se utrinjale pred njegovimi očmi, iz prahu so se porajale in so zopet izginjale v njem, duša pa je ostala in bila žalostna kot nikdar poprej.

„Mogoče je še čas, da pokažemo, kdo in kaj smo mi. Mogoče še ni nepozno, in vedno je bila trdna naša kmetija. Ne bodo nas, pa nas ne bodo!“

Še hitreje je stopil, skoro tekkel je, težko in kratko je dihaval, pomislil pa ni na hudobne ljudi, na žide in antikriste, ki so hodili takrat po hribih in ravneh, z zlatom so plačevali rudo in kri, svojim nekrščenim hčeram so vodili močni, zdrave ženine, težko zlato je trgalo njihove globoke, neizmerne malhe, zaslepljenim, poštenim siromakom pa so dajali baker in srebro.

Domovina je ječala in jokala, na visokimi hribi se je ob večeru videla tolpa križev in težav, trpljenje je begalo od hiše do bajte, in jok in kletev z njim, popotnik Marko pa je mislil vesele misli o vstajenju in svobodnem domu.

ju, da bi morali najemati posojila za vsako ceno. Kar se tiče 20 odstotnih bonov, je mnenja, da še naj ta odbitek proglašati za izredno davščino, ki je vplačana in se torej ne more več vrniti. Glede valutne politike je naglašal finančni minister dr. Stojadinovič, da naša valutna politika ne sme iti za tem, da se dinar hitro dvigne, ampak za tem, da se stabilizira. Govorice o neenakosti obdavčenja je označil za neresnične, ker je izvedena enakost vseh davstev pri plačevanju neposrednega davka. Mi smo v teku 4 let izenačili vsa davčna bremena v državi. V proračun ministrstva financ so sprejeti tudi državni dolgovi, ki pravzaprav niso izdatki tega resorta. Vsled Bleerovega posojila je proračun povečan za 100 milijonov letno. — Proračun fin. ministrstva je narodna skupščina odobrila.

Svečana aneksija Reke se je vršila preteklo nedeljo na Reki v prisotnosti kralja Viktorija Emanuela III., občinskih zastopov raznih mest Julijske Krajine in številnih patrijotičnih društev iz Julijske Krajine in nekaterih mest v notranjosti Italije.

Mažarske finance in Jugoslavija. Jugoslavija je podpisala protokol o sanaciji mažarskih financ s sledečimi pridrčki: 1. Jugoslavija si pridržuje dobavo premoga iz pečujskih premogovnikov do junija 1930. Vrednost tega premoga se ceni na 1 milijardo mažarskih kron. 2. Jugoslaviji se rezervira po eno mesto v medzavezniški kontrolni komisiji za kontrolo uporabe posojila ter v vojni kontrolni komisiji. 3. Mažarska se obvezuje, da izvrši vse točke premirja

iz leta 1918. t. j. da izroči naši državi od voznega parka državnih železnic 100 lokomotiv in 1000 vozov.

Nemčija. Dne 13. t. m. je bil nemški državni zbor razpuščen. Pred razpustom je sprejel še zakon o zlati diskontni banki. Ko bi bilo moralo priti do debate o spremeni-njevalnem predlogu nemških nacionalcev in socialnih demokratov glede zasilnih odredb na podlagi pooblastilnega zakona, je drž. kancler prečital dekret drž. predsednika o razpustu. Vzrok razpusta leži v volilno-taktičnih razmotrivanjih med vlado in za njo stoječimi strankami na eni in opozicijskimi strankami na drugi strani, ki so šla za tem, da se obstoj državnega zbora za nekaj tednov skrajša. Vlada in vladne stranke smatrajo ustvarjeno sanacijsko delo za najugodnejšo podlago pri bodočih volitvah.

Razoroževanje Anglije. Angleška poslanska zbornica je odklonila predlog pacifističnih članov Labour-Party, naj se zniža angleška vojska na 11.000 policijskih čet, z 375 glasovi proti 13. Tekom debate je izjavil podtajnik vojnega ministrstva, da bo vlada podvzela v najkrajšem času korake za posvetovanje z ostalimi državami glede razoroževanja.

Priznanje Rusije. Uradno poročajo iz Pekinga, da je bil sklenjen med Kitajsko in Zvezo ruskih sovjetskih republik sporazum, na podlagi katerega bodo vzpostavljeni diplomatski in konzularni stiki med omenjenima državama. Švedska vlada je sporočila sovjetski vladi, da je priznala „de jure“ Zvezo ruskih sovjetskih in socialističnih republik. Poleg tega je bila med Rusijo in Švedijo že sklenjena trgovinska pogodba.

Politične vesti.

+ **Radič o opozicijskem bloku.** »Zagreber Tagblatt« prinaša razgovor svojega dunajskega sodelavca z Radičem. V tem razgovoru pravi St. Radič, da bo njegova stranka morala vsega skupaj predložiti v verifikacijo najmanj 62 mandatov, da zagotovi opozicijskemu bloku absolutno večino, ako bi Pribečević prestopil k Pašiču. Davidovič je dal zadostna jamstva, da se bo demokratski kabinet, ki naj bi zamenjal Pašičevega, izogibal vsakega nasilja, pobijal korupcijo in razpisal volitve. V ponedeljek se bo odločilo, ali naj se Pašič vrže že med proračunsko razpravo ali pa šele pozneje. Radič smatra za taktično napako, ako dovolijo opozicijske stranke proračun, ki so ga pobijale upravičeno s stvarnimi razlogi. Radič pravi nadalje, da je odločilno za razvoj v Jugoslaviji približanje srbskih zemljoradnikov k hrvatski seljački stranki. Ako se posreči, ustvariti socialno in napredno moč s skupnim nastopom obeh strank v novi skupščini, potem more nastopiti zmerno zasledovanje državnoprav-

ali pa tudi sredi njegovega srca, splavala je preko doline, odbila se je ob hišah in odjeknila je ob hribu, in ni je bilo več. Kot zvezda, ki se utrne, pa speči, sanjajoči ne vedo, čigava je.

Stresel se je Marko, s prestrašenim pogledom je objel rodno hišo od tal do slemena, okna so ostala slepa in temna in niso se odprle vežne durí. Kot da je potrkal tujec, siromak in nikomur znan.

„O dom, z lepo mislijo sem prišel k tebi in s pobožno željo, ti pa me podiš od sebe in sram te je moje beračije. Pa je prav. Taka ostani, in ne daj Bog, da bi kdaj slabo in grdo pomislil o tebi. Bog s teboj!“

Rame so se mu sključile in udrle kot pod težkim bremenom, obrnil se je in odšel po ozki poljski poti za vasjo. Skoro pokojna mu je bila duša, ne strahu ne nad ni bilo pred bodočnostjo, in zavriskal bi bil, če bi ne bila glava zlezla tako globoko na prsa in i ne bilo grlo tako hripavo.

Na ozarrah ga je čakala bogatega kmeta Trdine hči, prelepa in mlada Marjanica. Vedela je, da pride, čakala ga je in hrepenela po njem, zakaj

nih ciljev. Glede zunanje politike pravi Radič, da bi se morala resno nasloniti na Anglijo in da se mora takoj priznati Rusija. Končno je izjavil Radič, da bo še enkrat odpotoval v London, nakar se bo v 2 ali 3 tednih vrnil v Zagreb.

+ **Stališče HRSS napram parlamentarnemu položaju.** Po raznih informacijah se Radič popolnoma strinja s tem, da del radičevskih poslancev gre v parlament in skupno z ostalo opozicijo vrže sedanjo radikalno vlado. To pa naj bi se zgodilo čimprej, nakar naj bi se nemudoma razpisale nove volitve; pri katerih upa, da bo dobil najmanj 100 mandatov. V tem slučaju bi se še pred volitvami vrnil domov. Nikakor pa se HRSS ne strinja z naziranjem ostalih opozicijskih skupin, da naj radikalna vlada pred padcem sprejme proračun. V radičevskih krogih prevladuje mnenje, da bo radikalna vlada v tem slučaju odgodila parlamentarno zasedanje, k čemer bi pridobila na času, da bi z raznimi mahinacijami oslabil ali razbila opozicijski blok. Zlasti dvomijo o odkritosrčnosti onih demokratov, ki niso

tista čudna misel in želja, ki je splavala preko vasi, ki se je odbila ob hišah ter odjeknila ob hribu, je planila med njene sladke, dekliške sanje in jih razpršila v pozabljenje. Tedaj se je zavedla Marjanica, da Marko ne bo gospod, ne sveteni ne duhoven, vzdramila se je iz lepih sanj, in je spoznala njegovo silno bolelost in kesanje.

„Marko!“ je vzkliknila, „ne bom ga čakala in ne vzela gospoda iz daljnega mesta, ki ima črno sukno in bele roke, in se mu sladke besede vsipljejo iz ust kot voda iz vira. — Veliko si govoril tudi ti, Marko, in obetal, verjela sem in prisegla bi nato. Pa je prišlo drugače, vrnil si se siromak, hrepenenje po domovini te je privedlo, in dobro je tako. Mogoče je bolje, kot da si se pripeljal v svetli kočiji in s parom konj. Zato pozdravljen, Marko!“

Tiha in gluha je bila noč, pritajeno, toplo šepetanje je polzelo z lah-nim vetrom preko visokega, polnega klasja, besede prihodnosti in ljubezni so bile to, mogočne in obenem nežne, kot škripančkova pesem ob velikem jutru.

zadovoljni z Davidovičevo politiko, ter se boje, da bi ti iskali prilike za protiradičevsko agitacijo, ki bi istočasno škodovala interesom opozicijskega bloka. HRSS je doslej delegirala v parlament 50 poslancev in bo po potrebi še več.

+ **Sodba belgrajskih krogov o Radiču.** Belgrajska »Politika«, o kateri govore, da je v ozkih stikih z dvorskimi krogi, je prinesla preteklo nedeljo članek o opozicijskem bloku, v katerem pravi o Radiču med drugim: »Očividno je, da se je prihod Hrvatov v parlament smatral za tako važen dogodek, da se vsaj za trenutek more preiti preko preteklega dela g. Radiča in mu dati vsaj za trenutek zopet malo kredita za bodoče. Zakaj, namesto, da ga smatra za izdajalca države, ga vladna večina (z verifikacijo mandatov) uvaža v parlament in mu tako omogočava, sodelovati v upravi države. Namesto da bi iz verifikacijskega odbora in plenuma skupščine napravila vlada nemilostno gilotino za Radičeve mandate, je vladna večina drage volje utaknila pod isto gilotino svojo lastno glavo. G. Radič ne more zahtevati več. Pasti z vlade samo zato, da se napravi g. Radiču prostor v parlamentu, je velika žrtev. Večje žrtve Radič ne more zahtevati. Ker namesto, da ga postavi pod zakon o zaščiti državi, ga sprejema parlament v svoje okrilje, zaupajoč mu, da bo v parlamentu bolje ščitil državo, kakor pa jo je izven parlamenta. Žrtev zahteva vedno žrtev. Parlament in vladna večina sta napravila veliko žrtev, zlasti vladna večina. Žrtev mora napraviti tudi g. Radič. To mora storiti v interesu domovine, in njegova domovina ne sega samo do Zemuna, in v svojem interesu. Ako pride preko Save, da pomaga Belgradu, ne bo iskrenejšega sprejema našel niti v Londonu, Sofiji, na Dunaju ali v Budimpešti. Če pa prihaja v Belgrad, da mu škoduje, da škoduje njemu in državi, naj prej prelista zgodovino Belgrada in prepričal se bo, da so se ob Belgradu zlomile mnogo jačje sile, da se ne bi mogel zlomiti tudi on. A mnogo jačje sile so se zlomile samo zato, ker so ga v nevarnosti našle složnega, nena-doma in nepričakovano složnega. Na Radiču je, da ta parlament, ki je tako burno pozdravil njegov prihod v Belgrad, ne bo ravnotako burno in soglasno pozdravil njegov — odhod.« — Na to pisavo odgovarja zagrebški »Hrvat«, da je verifikacija v zakonu utemeljeno pravo in noben akt milosti. Prihod v Belgrad ne pomenja opuščanja hrvatskih narodnih zahtev, temveč potenceirano borbo zanje. — Na eni strani se nam torej prerokuje enotna srbska fronta, na drugi pa poostren boj. Še bo mnogo zmag in mnogo porazov!

+ **Za ali proti drž. proračunu?** Opozicijske stranke v Belgradu so sklenile, da se omogoči Pašiču odobrenje drž. proračuna, češ da naj nosi za proračun odgovornost radikalna vlada. In tako se godi v Belgradu čudna komedija, da opozicijske sicer zabavljajo proti proračunu, ničesar pa ne store, da bi se proračun izboljšal ali pa celo onemogočil, ako je absolutno zanič. Radič na drugi strani pa je mnenja, da bi bilo treba vlado vreči že med proračunom. Radič je namreč navsezadnje vendarle bolj pameten kot ostali opozicijski parlamentarci in jim pravi: »Če imate dovolj poslancev na razpolago, da vržete vlado in lahko onemogočite tak proračun, kakršen nam ni všeč, potem nosite tudi vi odgovornost za proračun, ki ga kljub temu omogočite radikalni vladi.« To je pošteno, ampak Radičevim zaveznikom ne gre v glavo, zato se kaže v opozicijskem bloku že spočetka needinost celo v taktičnih zadevah.

+ **Kdo so snubači?** »Slovenec« je nedavno očital radikalcem, da so ponujali federalistom in avtonomistom sporazum, potem pa da so se umaknili, ne da bi izpolnili svojih obljub. Radikalna »Samouprava«

pa je na ta očitek odgovorila, da je ravno nasprotno res in sicer, da so radičevci ponovno prihajali v Belgrad in so se tudi s strani Slovenske ljudske stranke obračali na radikale s predlogom za pogajanja ter jih pozivali v Zagreb. Kakor je videti, so bili torej snubači zastopniki SLS, ki so še nedolgo prej zmerjali druge ljudi s »srbskimi hlapci«. Da niso bili radikali snubači, je čisto gotovo, ker bi v tem slučaju gotovo sprejeli famozni Markov protokol. Ironija usode je hotela, da so snubači SLS kljub odbitemu mršavemu Markovemu protokolu podpirali radikalno vlado in da so po popolnem polomu svoje brezplodne politike začeli snubiti demokrate. Kakšna bo svatba z novimi prijatelji, seveda še ne vedo.

+ **Poceni zmaga.** Hrvatska ljudska stranka, posestrima SLS, ni pri lanskim volitvah dobila nobenega mandata. Pristaši te stranke bi šli grozansko radi kot poslanci v Belgrad, pa so gledali z zavistjo v Radiča, ki je imel mandate, pa ni hotel iti v Belgrad. V svoji zadnji številki je glasilo te Hrvatske ljudske stranke »Narodna Politika« zapisalo tole: »Ne želimo ta čas nikogar obtoževati in daleč od nas je vsako zlohotno veselje. Nočemo se postavljati v pozo triumfatorja, dasi bi imeli popolno pravico, da to storimo. Vendar pa moramo ob tej priliki ugotoviti, da doživlja politika Hrvatske ljudske stranke danes zmago.« Pristaši Hrvatske ljudske stranke so namreč vedno trdili, da morajo iti Hrvati v Belgrad. Zato slave sedaj, ko so Radičevci izročili v Belgradu poslanske poverilnice, svojo zmago. Slavljenje te zmage na tuj način in brez mandatov je seveda zelo poceni, kakor svatba brez pijače.

+ **Kam bodo šli?** Za poslance SLS nastopajo težki časi. Na eni strani so vezani na opozicijski blok, na drugi strani pa jih mika kompaktna masa radikalne stranke. So med njimi možje, ki v teh usodnih časih s skrbjo preštevajo gumbje svoje suknje. Gospodje pa v svojem lastnem klubu niso edini, kajti „ta debeli“ imajo navadno po šest knofov, „ta suhi“ pa po pet. To je tudi vzrok dveh struj v Jugoslovanskem klubu. Zadnjič je vprašal v Ljubljani nekdo gospoda poslanca iz tiste skupine, ki ima po pet knofov na suknji: „S kom boste pa šli pravzaprav?“ In je rekel gospod poslanec: „Mi gremo z opozicijskim blokom skozinsko.“ Pa je srečal tisti nekdo še isti dan gospoda poslanca s šestimi gumbi (prva klasa Jugoslovanskega kluba) in ga je vprašal: „Kaj boste na pravzaprav naredili?“ — „Kaj pa mislite?“ je odgovoril gospod poslanec. „Mi bomo šli z radikali! Boste že videli, kako jo bomo zavili!“ — „Aha,“ je dejal nekdo, „že razumem; to je dosledna politika Jugoslovanskega kluba!“

+ **Kako brani SLS Kmetijsko družbo za Slovenijo?** »Slovenec« poroča, da je v razpravi o proračunu notranjega ministrstva govoril tudi posl. dr. Kulovec med drugim o Kmetijski družbi za Slovenijo, glede katere je rekel: »Vlada nima nobene pravice, da postavi privatni družbi gerenta, vlada ima pač pravico družbo razpustiti, ne pa pravice odstaviti družbeni odbor in postaviti gerenta. Kmetijska družba na podlagi svojih pravil sama ureja svoje notranje zadeve. Vsaka družba oziroma društvo je popolnoma avtonomno. Vladna dolžnost je, da čuva, če se potrjena pravila izvršujejo ali ne. Če vidi, da se ne, ima pravico jo razpustiti, nima pa te pravice, da bi družbi, ki je ustanovljena po društvenem zakonu, postavljala gerenta.« SLS se postavlja torej v pozo branitelja avtonomije Kmetijske družbe za Slovenijo. Kolika hinavščina! Ravno zastopniki SLS so onemogočevali, da bi došlo do rednega običnega zbora Kmetijske družbe in da bi ta važna korporacija dobila zopet svojega predsednika in pravilno izvoljen odbor. In ko je gerent razpisal občni zbor, so bili poslanci SLS tisti, ki so izposlovali pri notranjem ministru, da se je občni zbor odgodil in

da je ostala Kmetijska družba še nadalje pod vodstvom vladnega komisarja, nad čemer se je dr. Kulovec v skupščini po »Slovenčevem« poročilu toliko zgražal. Govor dr. Kulovca v narodni skupščini je bil samo govor skozi okno, pesek v oči javnosti. Notranji minister zato tudi ni odgovoril na dr. Kulovecve očitke, kakor sodimo po »Slovenčevem« poročilu. Zakaj, ako bi odgovoril, bi moral samo ugotoviti, da je kršil avtonomijo Kmetijske družbe samo na zahtevo in prizadevanje zastopnikov SLS.

+ Kje je denar za naše bolnišnice? Posl. Štrcin je dejal v razpravi o proračunu ministrstva za narodno zdravje tole: »V Sloveniji smo, dokler smo še imeli samoupravni deželni zbor, plačevali in še plačujemo 150 odstot. deželne doklade, katere seveda sedaj spravlja država v svojo nikdar polno centralistično bisago. Iz teh doklad smo prej lahko in lepo vzdrževali naše bolnice, sedaj pa iz centralistične blagajne ne dobivamo ničesar.« Posl. Štrcin bi moral še tole pristaviti, da bi imel njegov govor pravičen pomen: »Res je, da smo mi in naša stranka omogočili, da se bivše avtonomne deželne doklade spravlja v centralistični bisagi, toda danes se tega kesamo. Vendar pa mi nismo krivi; saj veste, da gre čreda vedno za kozlom — vodnikom.«

+ »Straža« in poslanci SLS. Dr. Koroševa »Straža« je te dni zapisala: »V proračunu našega ministrstva prosvete je samo 200.000 Din za mariborsko gledališče in nihče se ni brigal za znano spomenico občine in kulturnih društev.« Zakaj »Straža« ne pove naravnost, da ta »nihče« ni bil nihče drug kakor dr. Korošec in njegov Jugoslovanski klub? Pošte-

no bi bilo, ako bi povedala, da so se ti gospodje ravnotako malo kakor za mariborsko gledališče brigali tudi za druge stvari.

+ Boj SLS proti avtonomistom. Prepeluhovi avtonomisti okoli »Avtonomista« so »Slovenca« obležali v želodcu in sedaj ga zelo neprijetno tišče. Le, eno ni umljivo. Ali se pripravljajo »Slovenec« z napadi na avtonomiste za volitve, ali pa se »Avtonomisti« avtonomisti? Zdi se, da je »Slovenčeva« taktika precej nerodna, ker odbija od SLS še tiste avtonomiste, ki so verjeli v njeno iskrenost. Tako očita včerajšnji »Slovenec« »Avtonomistu«, da je zašel v popolnoma drugo smer, ki jo je prvotno nasledoval. »Avtonomist« očita seveda SLS isto. Dalje pravi »Slovenec«, da hoče »Avtonomist« v danem trenutku pasti SLS v hrbet, da pa bo odletel nazaj, kakor je dolg in širok. »Slovenec« pravi nadalje, da so o zadevi republike in monarhije bila, so še in bodo še tako deljena mnenja, tudi mnenja največjih sociologov, da nobena pametna ljudska stranka ne more postaviti ne eno ne drugo kot »dogmo« kot pogoj za pripadnost stranki, ampak prepušča zadevo razvoju časa, svojim pristašem pa v tem pogledu proste roke. Iz »Slovenčevega« izvajanja je torej razvidno, da Radičeva stranka ni pametna. Ali je dr. Korošec še pаметen, ker se družijo z Radičem, ne pove. »Slovenec« pravi, da prepušča svojim pristašem v zadevi republike in monarhije proste roke. Ali niso morebiti »Avtonomisti« pristaši tudi pristaši SLS? Saj so jo lansko leto volili! Zakaj dela izjemo? Kar je enemu pravo, je tudi drugemu zdravo! Kakor je videti, nam bo boj med avtonomisti prinesel še mnogo zabave.

po 450 dinarjev. Invalidnina za vdove je dvojna: one vdove, ki so nad 40 let stare in ki so nesposobne za vsak drug zaslužek, dobivajo dvojno doklado. Tudi vdove imajo pravico do doklad za otroke. Pravico do invalidnine si pridobi invalid s trenutkom, ko je razrešen vojaške dolžnosti. Invalidi, ki so dosegli 60 let starosti, prejema polno invalidnino in vse doklade. Zakonski načrt predvideva nadalje ustanovitev upravnih invalidskih oblastev. Najvišja instanca je vrhovno invalidsko sodišče v Belgradu. Zakon vsebuje tudi določbo o ustanovitvi posebnega fon-

da, v katerega se stekajo dotacije državnega proračuna za leto 1922—23, potem letni zneski iz proračuna po dva milijona dinarjev, dohodki iz razredne loterije, prostovoljni prispevki itd. Ta sklad naj služi za potrebe in invalidov.

„HOTEL SLON“
LJUBLJANA
Moderno preurejeno kopališče,
restavracija in kavarna.
Centralna kurjava.

Tržne cene.

Zito. Cene so bile minoli teden sledeče: Moka iz baških mlinov, boljše vrste 535 do 540, slabše 525 do 530 Din od baške postaje. Pšenica 330 do 350 Din. Turščica 247 od 250 Din. Ječmen 325 za pivovarne. Oves na slavonskih postajah 260 Din.

Živina. Na živinskem sejmu v Zagrebu 12. t. m. so bile nastopne cene za kg žive teže: domači voli I. 14—15 (16), II. 13—13.50, III. 11—12, mlada živina I. 13—13.50, II. 11—12.50, krave I. 13—14, II. 11—13, bosanski voli I. 13—13.50, II. 11 do 12, III. 10—11, teleta 16—17.50, svinje debele 26—26.25, mršave 20—25, prasci do 1 leta 18—25, nad enim letom 20 do 23 dinarjev. Konji so se ponujali: za težke tovore 17.000—20.000 Din par, za

lahke tovore 15.000—18.000 Din par, fijkarski konji pa 12.500—15.000 Din par, enoletna žrebata 4000—5000 Din komad, jahalni konji 8000—10.000 Din komad.

Prešiči. Na svinjskem sejmu dne 14. marca v Mariboru so bile sledeče cene: Mladi prašiči 5 do 6 tednov stari komad 225 do 250 Din, 7 do 9 tednov stari 275 do 325 Din, 3 do 4 mesece 500 do 650, 5 do 7 mesecev stari 1325 do 1500 Din, 1 leto 1750 do 1850 Din, 1 kg žive teže 17.50 do 21.25, 1 kg mrtve teže 25 do 27.50.

Poravnajte naročnino!

Izdaja konzorej »Ljudskega tednika«.
— Odgovorni urednik Fr. Jereb. —
Tisk J. Blasnika nasl. v Ljubljani.

Domače vesti.

— Vse gg. naročnike, ki so pri naročnini na zaostanku, prosimo, naj v najkrajšem času poravnajo naročnino, da ne bomo prisiljeni, ustaviti jim pošiljanje lista. Za plačevanje naročnine naj se vsakdo posluži svoječasnno priloženih pošt-nih položnic. Kdor poštne položnice nima več, naj nam po dopisnici sporoči, da mu jo pošljemo.

— Prijatelje »Ljudskega tednika« prosimo, naj naš list razširjajo med somišljeniki. Kdor je prebral list, naj ga posodi svojemu zncu, da zve resnico. Ne bojte se resnice! Lažljivobov je mnogo, resnica, ki je hčerka božja, pa je samo ena!

— Profesor dr. Fran Kos. V Ljubljani je nenadoma preminul 14. t. m. g. profesor v p. dr. Fran Kos, nestor slovenskega zgodovinarstva, ki je s svojimi epohalnimi deli ustvaril temelje znanstvenega raziskovanja naše preteklosti. Rojen l. 1853 v Seleh pri Skofji Loki in se je posvetil zgodovinskim študijam na Dunaju, pozneje pa je poučeval v Gorici. Po preobratu se je naselil v Ljubljani. Za svoja temeljita znanstvena dela je žel odlična priznanja. Bil je dopisni član »Jugoslovanske akademije« v Zagrebu ter častni član »Leonove družbe« v Ljubljani in »Zgodovinskega društva« v Mariboru. Bodi zaslužnemu možu ohranjen trajen in časten spomin!

— Osebna vest. Sv. oče je imenoval g. dr. Alojzija Merharja za kanonika pri stolnem kapitlju ljubljanskem.

— Podaljšanje veljavnosti stanovanjskega zakona. Minister za socialno politiko dr. Peleš je izjavil, da je zahteval od fin. ministra za slučaj, da ne bi narodna skupščina sprejela novega stanovanjskega zakona, ki določa postopno ureditev stanovanjskega razmerja med hišnimi lastniki in najemniki, naj se v finančni zakon vstavi določba, da se sedanji stanovanjski zakon podaljša za dobo trajanja finančnega zakona o državnem proračunu za leto 1924—25, t. j. do 31. marca—1925, torej za nadaljnje tri mesece.

— Dr. Ploj prevzel svoje posle. Pretekli teden je dospel v Maribor veliki župan dr. Ploj iz Pariza in prevzel svoje uradne posle.

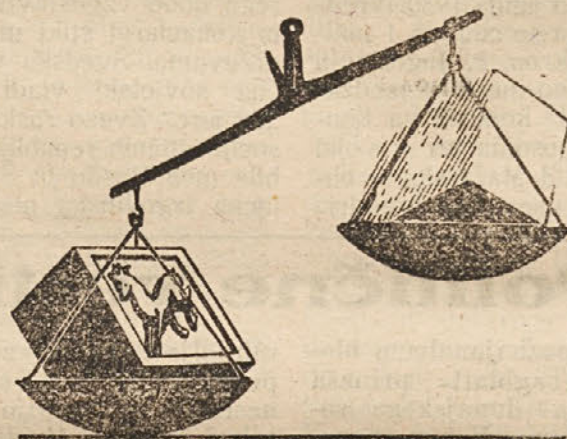
— Kralj se udeleži 1000 letnice hrvatskega kraljestva. Odboru za pro-

slavo 1000 letnice hrvatskega kraljestva na Duvanjskem polju, je izjavil kralj, da se osebno udeleži avgusta meseca proslave, ko bo svečano blagoslovljena spominska cerkev kralju Tomislavu. Kralj je prosil odbor, da ga redno obvešča o svojem delu.

— Veliki živinski in kramarski sejem se bo vršil v Celju v soboto dne 29. marca t. l.

— Kongres jugoslovanskih hišnih posestnikov v Belgradu. Centralni odbor imenovane organizacije je v sporazumu z društvi v Zagrebu in Ljubljani določil, da se vrši društveno zborovanje dne 28. marca v Belgradu. Zborovanje bo trajalo tri dni.

— Invalidski zakon, ki ga je predložil minister za socialno politiko dr. Peleš narodni skupščini v odobritev, ne določa samo invalidnino invalidom in sorodnikom oseb, ki so padle v vojni, ampak tudi za invalide v morebitnih bodočih vojnah, tako da bo imel zakon trajen značaj in ne bo veljal samo za preteklost, na katero se seveda v prvi vrsti nanaša. Zakon vsebuje določbe za vse vojne invalide od balkanske vojne dalje, t. j. od l. 1912 dalje. Zakonski načrt predvideva polovične invalide, katerih delazmožnost se je znižala za 20—40 odstotkov, težke invalide s 50—70 odstotno nezmožnostjo in polne invalide z 80—100 odstotno delazmožnostjo. Polovični invalidi iz vrst moštva dobivajo po zakonskem predlogu po 600 dinarjev letno; pri kaplarjih se zviša invalidnina za 5 odstotkov, pri podnarednikih za 15 odstotkov in pri narednikih za 20 odstotkov. Nižji aktivni in rezervni častniki ter vojaški uradniki dobivajo po 945 dinarjev letno, višji pa po 1350. Težki invalidi: moštvo po 1440, nižji častniki in vojaški uradniki 1890, višji pa 2700 dinarjev letno. Popolni invalidi: moštvo po 2400, nižji častniki in vojaški uradniki 3150, višji pa 4500 dinarjev letno. Aktivni in rezervni častniki, ki nimajo deset službenih let, imajo pravico do pokojnine. Razen invalidnine imajo po zakonskem načrtu invalidi tudi pravico do dodatkov za zakonsko ženo, ki znašajo eno osminko njegove invalidnine, kakor tudi za vsakega otroka iz veljavnega zakona. Gre jim tudi doklada za vsakega roditelja po 300 dinarjev letno, za oba skupaj pa

MILO „GAZELA“ ODTEHTA
PO SVOJI IZBORNI KAKOVOSTI
vse manjvredne, cenejše izdelke.
Dobite ga v vsaki trgovini.

Združene opekarne d. d. Ljubljana
Telefon 733.

naznanjajo, da so otvorile

v sredini mesta na Miklošičevi cesti 13
tovarniško zalogo vseh vrst opeke
lastnega izdelka.

Opeka je na razpolago v poljubnih množinah po najnižji ceni.

Prvorazredni moderni brzo-pisalni stroj

Stoewer-Record

Vrhunec finomehanike!

Zastopstvo: Lud. Baraga, Ljubljana, Šelenburgova ulica 6/l.

Modro galico

zajamčeno 99% nudimo po najnižji ceni.

EKONOM,

osrednja gospodarska zadruga v Ljubljani

r. z. z o. z.

... Kolodvorska ulica štev. 7. ...